

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ลันจีเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นผลไม้ที่มีราคาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับผลไม้ชนิดอื่น ๆ แต่มีรสชาติเป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ในปีหนึ่ง ๆ ประเทศไทยส่งผลลันจีไปจำหน่ายยังประเทศใกล้เคียง เช่น ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์ ฯลฯ เป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศหลายสิบล้านบาท อันเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ในปัจจุบันตลาดลันจีในต่างประเทศได้ขยายไปถึงยุโรป โดยส่งออกทั้งในรูปของลันจีสดและลันจีกระป๋อง และมีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จากสถิติการส่งออกผลไม้ของไทยปี 2528-2532 มีปริมาณและมูลค่าส่งออกดังนี้ (ตารางที่ 1-1)

ตารางที่ 1-1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลันจีของไทย

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	ลันจีสด		ลันจีกระป๋อง	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2528	184	6.5	3	0.2
2529	428	12.0	38	1.0
2530	1,460	34.2	474	15.7
2531	776	17.4	1,546	51.1
2532	744	18.5	5,879	186.8

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

จังหวัดที่มีการปลูกลิ้นจี่มากคือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ สมุทรสงคราม และพะเยา โดยเกษตรกรในแต่ละจังหวัดดังกล่าวจะต้องรู้จักเลือกพันธุ์ลิ้นจี่ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของท้องถิ่นนั้น ๆ ลิ้นจี่ที่ปลูกในประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ลิ้นจี่ที่ต้องการความหนาวเย็นน้อยในการกระตุ้นให้ออกดอก ลิ้นจี่กลุ่มนี้นิยมปลูกในภาคตะวันตก คือ จังหวัดสมุทรสงคราม เช่น พันธุ์ค่อม พันธุ์กระโหลกใบยาว เป็นต้น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นลิ้นจี่ที่ต้องการอากาศหนาวเย็นนานในการกระตุ้นให้ออกดอก ซึ่งนิยมปลูกในภาคเหนือ เช่น พันธุ์ฮ้างฮ่วย พันธุ์โอเอียะ พันธุ์กิมเจ็ง หรือพันธุ์จักรพรรดิ เป็นต้น

ลิ้นจี่พันธุ์ฮ้างฮ่วยเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากที่สุดในภาคเหนือ ส่วนพันธุ์ค่อมเป็นพันธุ์ที่ปลูกมากที่สุดภาคตะวันตก ลิ้นจี่ทั้ง 2 พันธุ์ มีลักษณะทางพันธุกรรมแตกต่างกัน และให้ผลผลิตในเวลาต่างกันด้วย ดังนั้นจึงทำการศึกษาถึงกรรมวิธีในการปลูก ต้นทุน และผลตอบแทนจากการปลูก ลิ้นจี่ทั้งพันธุ์ฮ้างฮ่วยและพันธุ์ค่อม เพื่อจะได้ทราบว่า การปลูกและการดูแลรักษาลิ้นจี่แต่ละพันธุ์ควรจะเป็นอย่างไร ส่วนประกอบของต้นทุนเมื่ออย่างไรและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ตลอดจนจนถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต้นทุน ข้อมูลจากการศึกษาจะเน้นประโยชน์ต่อส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในการส่งเสริมการปลูกลิ้นจี่ต่อไป และผลการวิจัยนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ผู้ลงทุน และผู้สนใจทั่วไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีการปลูกลิ้นจี่ การบำรุงรักษา การป้องกันและการกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนวิธีการเก็บเกี่ยวลิ้นจี่ทั้งพันธุ์ฮ้างฮ่วยและพันธุ์ค่อม
2. ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำสวนลิ้นจี่พันธุ์ฮ้างฮ่วยและพันธุ์ค่อม
3. ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำสวนลิ้นจี่ระหว่างสวนขนาดเล็ก (5-15 ไร่) และสวนขนาดกลาง (16-50 ไร่)
4. ศึกษาปัญหาและอุปสรรครวมถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การปลูกลิ้นจี่ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในการทำสวนลิ้นจี่

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาต้นทุ้มและผลตอบแทนของการทำสวนลิ้นจี่เป็นการศึกษาข้อมูลตั้งแต่การเตรียมการเพาะปลูก การเพาะปลูก การบำรุงรักษา การเก็บผลและการนำผลผลิตออกจำหน่าย โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. คำว่า "ลิ้นจี่" หมายถึง ลิ้นจี่ที่เป็นผลไม้สด เท่านั้น
2. คำว่า "ผลตอบแทน" หมายถึง อัตราผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับจากการทำสวนลิ้นจี่
3. พันธุ์ลิ้นจี่ที่ทำการศึกษานี้ ศึกษาเฉพาะลิ้นจี่พันธุ์ฮงฮวยซึ่งปลูกในภาคเหนือ และลิ้นจี่พันธุ์ค่อมซึ่งปลูกในภาคตะวันตกเท่านั้น
4. ศึกษาและเก็บข้อมูลการทำสวนลิ้นจี่ ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และสมุทรสงคราม เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีการปลูกลิ้นจี่พันธุ์ฮงฮวยและพันธุ์ค่อมที่มีพื้นที่ปลูก และผลผลิตมากที่สุดในประเทศ
5. ทำการศึกษาสวนลิ้นจี่ที่มีอายุตั้งแต่ 1-15 ปี
6. ศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่มีลักษณะการปลูกลิ้นจี่พันธุ์ฮงฮวย และพันธุ์ค่อมเชิงการค้า เท่านั้นคือเป็นส่วนที่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกตั้งแต่ 5 ไร่ขึ้นไป โดยแบ่งเป็นขนาดเล็ก (5-15 ไร่) และขนาดกลาง (16-50 ไร่)
7. ศึกษาข้อมูลของปีการเพาะปลูก 2532/2533
8. วิธีการเลือกตัวอย่าง กำหนดขนาดของตัวอย่างไว้ 30 % ดังนั้นจึงเลือกตัวอย่างเกษตรกรที่ทำสวนลิ้นจี่พันธุ์ฮงฮวย ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 5-15 ไร่ จำนวน 22 ราย จากจำนวนประชากรทั้งหมด 72 ราย และ ขนาด 16-50 ไร่ จำนวน 16 ราย จากจำนวนประชากรทั้งหมด 84 ราย (จำนวนประชากร ได้มาจากรายงานโครงการข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งออกปีการเพาะปลูก 2531/2532) โดยเลือกตัวอย่างกระจายตามอายุเพาะปลูกตั้งแต่อายุ 1 ปี ถึง 15 ปี และกำหนดให้มีจำนวนสวนตัวอย่างเท่ากับ 1 สวนเป็นอย่างน้อยสำหรับแต่ละอายุการเพาะปลูก

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. จากการสำรวจพบว่าพื้นที่เพาะปลูกลันจี่พันธุ์ฮังฮวยที่มีขนาดสวนมากกว่า 50 ไร่มีเพียง 11 สวนเท่านั้น จัดเป็นการปลูกลันจี่พันธุ์ฮังฮวยเชิงการค้าที่มีขนาดใหญ่และมีขนาดพื้นที่ของแต่ละสวนแตกต่างกันมาก จึงไม่นำมาศึกษาในที่นี้ด้วย
2. พื้นที่เพาะปลูกลันจี่พันธุ์ค่อมที่มีขนาดสวนมากกว่า 15 ไร่ ก็มีจำนวนน้อยเช่นเดียวกันกับลันจี่พันธุ์ฮังฮวยที่มีขนาดสวนมากกว่า 50 ไร่ จึงไม่นำมาศึกษาในที่นี้เช่นกัน
3. ข้อมูลต้นทุนและปริมาณผลผลิตในแต่ละปี ได้มาจากการประมาณการของเกษตรกร ถูกเลือกเป็นตัวอย่างในแต่ละอายุของการเพาะปลูก ทั้งเกษตรกรที่มีสวนลันจี่ที่มีอายุเดียวกันและหลายขนาดอายุ โดยเกษตรกรที่มีลันจี่หลายขนาดอายุจะต้องประมาณการต้นทุนต่างๆ สำหรับลันจี่อายุต่างๆ กันต่อ 1 ไร่ ว่าควรเป็นเท่าไร ซึ่งลันจี่ที่มีอายุต่างๆ กัน ต้นทุนต่างกันชัดเจนพอที่เกษตรกรจะแยกได้

ข้อสมมติฐาน

1. ต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการปลูกลันจี่พันธุ์ฮังฮวยสำหรับสวนขนาดเล็ก และขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
2. ต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการปลูกลันจี่พันธุ์ฮังฮวยและพันธุ์ค่อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการสำรวจโดยการออกแบบการสอบถาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ทำสวนลันจี่ รวมทั้งการสัมภาษณ์ข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำสวนลันจี่จากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหนังสือเผยแพร่ต่างๆ เกี่ยวกับลันจี้พันธุ์ฮังฮวยและพันธุ์ค่อม รวมทั้งข้อมูลที่เก็บรวบรวมโดยสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สภาวิจัยแห่งชาติ กรมศุลกากร และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลขึ้นต้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสุมตัวอย่าง และการสร้าง-แบบสอบถาม รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลในอนาคตต่อไป

2. สรุปผลข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถาม และวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำสวนลันจี้ที่เกษตรกรได้รับจากการทำสวนลันจี้

3. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เกษตรกรหรือผู้ลงทุน จะได้ทราบถึงต้นทุนการปลูกและผลตอบแทนที่จะได้รับอย่างถูกต้อง ตลอดจนทราบถึงข้อบกพร่องหรืออุปสรรคในการปลูกลันจี้พันธุ์ฮังฮวยและพันธุ์ค่อม

2. สถาบันต่างๆ ของทางราชการสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพันธุ์ลันจี้ให้เหมาะสมกับแหล่งปลูก เพื่อแนะนำหรือส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกและพัฒนาการปลูกลันจี้ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

3. ผู้ที่สนใจโดยทั่วไป หรือผู้ลงทุนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ภาวะตลาด ต้นทุน และผลตอบแทนจากการลงทุน และช่องทางการจำหน่ายลันจี้พันธุ์ฮังฮวยและพันธุ์ค่อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุน

4. เป็นเอกสารทางวิชาการที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป